

Легенда старого Моряка (Частини 6, 7)

Семюел Тейлор Колрідж

ЧАСТИНА VI

Перший голос

"Але скажи мені, скажи!
Хто судна капітан?
Що швидко корабель жене?
Що робить океан?"

Другий голос

Перед володарем ще раб,
Той океан без прав,
Мов око ясне, мовчазне,
На Місяць споглядав.

Не знав би що йому робить,
Без нього – штиль чи шторм?
Он, брате, он! На нього як,
Він світить з холодком".

Перший голос

"Але чому без вітру й хвиль,
Стрімкий той судна лет?"

Другий голос

"Повітря спереду біжить,
Й жене, з корми, вперед.

Угору, брате! Вгору мчи!
Бо спізнаємося так,
Вже збавить судно хід, коли
Прокинеться Моряк".

Прокинувся я і далі плив,
Навколо тиш та гладь –
Ніч тиха, місяць угорі,

Мерці разом стоять.

Стоять на палубі разом,
Немов то склеп який,
На мене погляд їх очей,
В них Місяць сяє злий.

Прокляття, біль, застигли в них,
І їм вже не піти,
Не відвести мені очей,
В молитві не звести.

І ось заклання знято це
Дивлюсь на океан,
Вже без жахів зелена даль,
Спокійний її стан.

Як пілігрим, тримає путь,
В жаху й страху, один,
І озирнувшись далі йде,
І більш не гляне він,
Бо знає, злодій там страшний,
За ним ступа мов тінь.

Та ось я вітерець відчув,
Не зрушив той покій,
Нічого не змінив ніде,
В поверхні він морській.

Скуйовдив чуб, дув по щоці,
Як на весні між трав –
Розбурхав він страхи мої,
Втім, схоже, привітав.

Летів, летів наш корабель,
І мчав без метушні,
Легкий, легкий той вітерець,
Він дув лише мені.

О, дивний сон! Чи дійсно це
Вершина маяка?

Це пагорб? Церква це моя?
Мій край жде моряка?

Над гаванню дрейфуємо
І я в мольбі ридав –
О, Боже, розбуди мене,
Чи дай, щоб вічно спав!

Та гавань чиста наче скло,
Без брижі тріпотінь,
І в сяйві місячній вода,
І кидав Місяць тінь.

Гора осяяна стоїть
І церкви блиск шпилів,
У сяйві місячній завмер
І флюгер, що скрипів.

Й біліла тихо бухта ця,
Аж тіні я узрів,
Численних форм вони були,
Червоних кольорів.

Поблизу носа корабля
Червоні тіні ті,
На палубу дивлюсь, а там –
Допоможіть святі!

Мрець кожен плазом там лежав,
Й божуся на хресті!
Всі в сяйві, серафими там,
При кожному мерці.

Загін з небес, їх змахи рук,
Видовище святе!
Немов послання світле всім,
Від кожного іде.

Загін з небес, їх змахи рук,
Ні звука, ані слів,
Ні звука, але тиша та –

Немов у серці спів.

Та чую плескіт весел я,
І Лоцмана мов глас,
Дивлюся й човен бачу, що
Наблизився до нас.

Там Лоцман з хлопчиком своїм,
Я чув прибудуть ось,
Ту радість знищити, Господь,
Й мерцям би не вдалось.
Побачив третього й почув –
Відлюдник серед них!
Співає божих він пісень
У хащах лісових,
Кривавий змиє він з душі
За Альбатроса гріх.

ЧАСТИНА VII

Відлюдник славний поряд жив
На пагорбі, де ліс,
Солодкий глас його гримів,
Вітав він радо моряків,
Що випадок приніс.

Молитва вранці, вдень, вночі,
Пухку подушку мав –
За неї в моху весь, гнилий,
Пень дуба слугував.

Той ялик ближче й чую я:
"Дива, я знав, нас жде –
Вогнів прекрасних сила тут,
А зараз вони де?"

"Дива!", – Відлюдник той сказав, –
"Нам не відповіли!
На дошки й на вітрила глянь,
Які тонкі й гнилі!
Подібного не бачив я,

Хіба що то були

Листи коричневі, гнилі,
Струмком лежать що в ряд,
Коли від снігу плющ важкий,
А сич шипить на вовка злий,
Що з'їв той вовченят".

"Всевишній! Він із пекла мов –
(Той Лоцман відповів)
Боюся я", – "Греби, греби!", –
Відлюдника звук слів.

Ось човен ближче й корабель –
Мовчу й не ворухнусь,
Ось човен поряд з кораблем –
Й відразу звук почувсь.

Щось гуркотіло з-під води,
Страшніш все й голосніш,
Вода у мить і вир там, де
Був корабель раніш.

Струснув той звук все до основ,
Від моря до небес,
А тіло – в хвилях, труп немов,
Що тиждень вже пливе,
Та в Лоцмана човні знайшов
Миттєво вже себе.

На вирі, зник де корабель,
Крутився човен ще
І тиша скрізь, лиш на горі
Відлуння звуку те.

Відкрив я рот – а Лоцман в крик,
Й відразу він зомлів,
Відлюдник – очі до небес,
Й молитись, де сидів.

Я сів на весла, а хлопчак

Втрачати глузд почав,
Крутив очима навкруги
І довго реготав.
"Ха! Ха! - казав, - не бачив, щоб
Диявол веслував".

І ось ми всі в краю моїм,
Я відчуваю твердь,
Відлюдник вийшов із човна,
Тримається ледь-ледь.

"Спаси, спаси, святий отець!"
Відлюдних супить брів.
"Кажі мерщій, - питає він -
Кого в тобі зустрів?"

Мене пробрали ці слова
І кинули у жар,
Крізь біль, покаюся в гріхах
І скинув з плеч тягар.

Відтоді, в неурочний час,
Вертається той жар
І поки це не розповім -
У серці мов пожежа.

Я йду мов ніч, із краю в край,
Слів чари маю я,
В ту мить, в обличчя гляну як,
Впізнаю слухача я знак,
Кому легенда ця.

Он як за дверями гримить!
Весільні гості там,
Та наречена у садку,
Співає, слухай сам,
І ще почуй вечірній дзвін,
Прийшов час молитвам!

Весільний Гостю, ця душа
Пливла по тим морям,

Де так самотньо, наче й Бог
Бував не часто там.

Солодше втім весільних страв,
Солодше якщо ми –
Підем до церкви всі гуртом,
Із гарними людьми!

Підем до церкви всі гуртом,
Молитись залюбки,
Отцю вклонилися щоб всі –
Старі, малі й веселі ті
Дівчата, юнаки!

Бувай, бувай! Кажу – молись,
Тобі, Весільний Гість!
Почують тих, хто любить всіх
Створінь, що божі, скрізь.

Почує тих, хто любить всіх
Великих і малих,
Бог дорогий, що любить нас –
Створінь Його земних.

Моряк, пекучий погляд чий
І сива борода,
Пішов, Весільний Гість – сумний
У двері не зайшов.

Моряк, сивобородий той
Із оком, що горить,
Пішов, Весільний Гість – сумний,
Теж геть пішов за мить.

Як у нестямі він пішов,
Ні дум, ні почуттів
Сумний і мудрий чоловік,
Схід Сонця вже зустрів.

Переклад Віталія Гречки